

Література

1. Закон України "Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій" / Веб-сайт Верховної Ради України 1994-2014. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1676-15>
2. Андросова О.Ф. Ринок інтелектуальної продукції та його особливості. Оцінка ефективності промислових інновацій // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ. – 2002. – Вип. 165. – С. 8-13.
3. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер. [Електронний ресурс]. – Доступний с http://vk.com/doc85252749_288188580?hash=bb7653a15a227b065d&dl=2756c15e01450d667b.
4. Ілляшенко С.М. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / С.М. Ілляшенко. – Суми : Вид-во "Університетська книга", 2006. – 727 с.
5. Ламбен Ж.-Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок. [Електронний ресурс]. – Доступний с http://lib.sumdu.edu.ua/ebooks/ebooks/Books/lamben_menedzhment.pdf.
6. Майкл Л. Стремительные инновации : пер. с англ. / Л. Майкл, Дж. Ворс.-Х. – Кимберли. – К. : Вид-во Comranion Group, 2006. – 350 с.
7. Ляшенко В.І. Сучасні тенденції розвитку стратегічного маркетингу / В.І. Ляшенко, С.В. Ляшенко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://dere.com.ua/library/reshta/strateg_marketing.shtml.
8. Решетникова И.Л. Стратегия маркетинга: особенности формирования на отечественных предприятиях : монография / И.Л. Решетникова – Луганск : Вид-во ВУГУ, 1998. – 270 с.
9. Демків Я.В. Стратегії виходу машинобудівних підприємств на ринки високотехнологічних товарів. – Рукопис : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами / НУ "Львівська Політехніка", Львів, 2010. – 177 с.
10. Ферер Р. Розроблення стратегії: минуле, сучасність та майбутнє / Р. Ферер, К. Чахарбагі. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://management.com.ua/strategy/str004.html>.
11. Мур, Джеффри А. Преодоление пропасти. Маркетинг и продажа хайтек-товаров массовому потребителю / Мур, Джеффри А. [Електронний ресурс]. – Доступний с http://mindcoaching.biz/wp-content/uploads/2013/12/13_Преодоление_пропасти.

Фарат А.В., Приймачук І.Р. Особенности функционирования рынка высокотехнологической продукции

Охарактеризованы особенности функционирования рынка высокотехнологических товаров, проведена оценка неопределенности, присущая высокотехнологическим товарам. Определены этапы формирования маркетинговой стратегии продвижения высокотехнологической продукции на рынке, а также освещены факторы влияния на продвижение высокотехнологической продукции. Охарактеризованы факторы влияния на выбор или формирование маркетинговых стратегий на рынках высокотехнологических товаров в условиях современных тенденций развития стратегического маркетинга. Определены различия между продвижением на рынке обычных и высокотехнологических товаров.

Ключевые слова: высокотехнологическая продукция, инновации, маркетинговые стратегии, продвижения высокотехнологической продукции.

Farat A.V., Prymachuk I.R. Functioning Features of Highly Technological Products Market

Some features of the market functioning for high-tech goods are identified; the estimation of their uncertainty is carried out. The stages of the marketing formation strategy to promote high-tech products on the market are defined, and also the factors of influence on the high-tech products promotion are covered. The authors highlighted the factors influencing the choice or formation of marketing strategies on the markets of high-tech goods in the conditions of modern trends in the development of strategic marketing. Certain differences are proved to exist between advancement at the market of ordinary and high-tech products.

Key words: high-tech products, innovations, marketing strategies, promotion of high-tech products.

УДК 338.242

Аспір. М.В. Цап¹ – Львівська КА

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯМ

Обґрунтовано актуальність реалізації в Україні ефективної політики імпортозаміщення. Узагальнено результати досліджень теоретичних основ державного регулювання процесу імпортозаміщення. Надано авторське визначення поняття імпортозаміщення. Визначено головні методи, напрями, механізми та інструменти державного регулювання процесу імпортозаміщення. Вказано на особливості їх застосування, переваги і недоліки. Зроблено висновок відносно сутнісних характеристик та теоретичних основ державного регулювання імпортозаміщення. Встановлено головні елементи організаційно-економічного механізму політики імпортозаміщення та їх характеристику, її часові рамки та етапність реалізації.

Ключові слова: імпортозаміщення, теоретико-методичні основи, державне регулювання, механізми і засоби, державна політика.

Постановка проблеми. Для України, що перебуває на складному етапі формування ринково орієнтованої та конкурентоспроможної економіки, актуальною є проблема насичення внутрішнього ринку товарами, виготовленими не на території держави. За даними офіційної статистики, частка товарів, виготовлених на території України, у загальному роздрібному товарообороті опустилася до 61,9 % (та зменшилася за останні 5 років на 8,6 відсоткових пункти), а непродовольчих товарів – до 47,2 % (зменшення за цей же період становило 10,4 в. п.). Це негативно для подальшого розвитку економіки, адже є істотною перешкодою формування та зміцнення конкурентних позицій вітчизняних підприємств, які не можуть наростити обсяги виробництва і реалізації продукції та отримати фінансові ресурси для подальшої модернізації виробничих потужностей і розвитку.

Така ситуація значною мірою зумовлена недостатньо ефективною державною політикою регулювання імпортозаміщення. Відтак, потребує удосконалення теоретичних, а в подальшому, і прикладних досліджень у сфері державної політики забезпечення імпортозаміщення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях з цієї проблеми по-різному узагальнюється об'єкт державного регулювання. Так, Т. Кисіль вбачає у державному регулюванні імпортозаміщення системний підхід, спрямований на зменшення частки імпортованих товарів, а також матеріалів, сировини та комплектуючих, з яких вони виготовляються, забезпечення ширшого завантаження виробничих потужностей, підвищення ефективності внутрішнього виробництва та удосконалення контролю за якістю товарів і послуг, способів їх просування, функціонуванням внутрішнього ринку [1, с. 66].

На думку Г. Ортіної, регулювання імпортозаміщення є стратегією та спрямовується на забезпечення розвитку внутрішнього ринку на основі зміцнення національного виробництва шляхом проведення протекціоністської політики і підтримки твердого курсу національної валюти [2, с. 27]. Як зазначає А. Макаров, об'єктом імпортозаміщення є система заходів досягнення цілей з обсягів та структури виробництва вітчизняної продукції, процес зменшення чи

¹ Наук. керівник: проф. Т.Г. Васильців, д-р екон. наук

припинення імпорту певних товарів шляхом їх заміни на внутрішньому ринку країни аналогічними вітчизняними чи більш відповідними споживчим властивостям покупців і за ціновими характеристиками товарів [3, с. 36-40].

Важливим економічним процесом, характерним для імпортозамінного етапу розвитку і модернізації низки галузей та видів економічної діяльності з урахуванням їх конкурентних та географічних характеристик, та головним інструментом реалізації державної стратегії розвитку вітчизняного виробництва пропонує розглядати імпортозаміщення А. Семенов [4, с. 12].

Таким чином, імпортозаміщення та основи його державного регулювання доволі активно вивчають в економічній літературі. Проте на сьогодні ще не достатньо вивченими залишаються головні елементи організаційно-економічного механізму політики імпортозаміщення та їх характеристика, її часові рамки та етапність реалізації тощо.

Постановка завдання. Метою роботи є удосконалення теоретико-методичних засад державного регулювання процесу імпортозаміщення.

Виклад основного матеріалу. На думку І. Дунаєва та В. Бабаєва, імпортозаміщення є економічним процесом бажаного чи небажаного витіснення імпортованих товарів із внутрішнього ринку, а роль держави в цьому тут полягає не стільки у визначенні "пріоритетних" сегментів, що потребують підтримки, а у сприянні диверсифікації діяльності вітчизняних суб'єктів базових видів економічної діяльності задля виробництва нових або більш якісних товарів, створення конкурентних (з іншими країнами) умов, зорієнтованої на експорт ринкової інфраструктури [5, с. 56-64]. Отже, сутність імпортозаміщення науковці загалом зводять до економічної диверсифікації та утворення зорієнтованого на експорт базису.

Варто відзначити доволі прикладне значення комплексного багаторівневого підходу до організації державного регулювання імпортозаміщення, а також застосування для цього проектного підходу. На наш погляд, це особливо важливо для поетапного, т. зв. "точкового" впровадження регулятивних заходів в окремих ринкових сегментах, їх апробування, перевірки ефективності, виявлення недоліків і коригування задля наступної імплементації вже в інших сферах. Отже, є підстави стверджувати про т. зв. інституційно-проектний механізм державного регулювання імпортозаміщення.

Ризики імпортозаміщення аналізуються і в працях С. Сільвестрова та І. Рикової. Науковці, за результатами вивчення досвіду Туреччини, доходять висновку, що прямі обмеження та заборони ввозу на територію країни імпортованих товарів мають переважно негативні наслідки. Відтак, ефективне імпортозаміщення розглядається як процес переходу до експортоорієнтованої економіки, створення конкурентоспроможного приватного та державного виробництва, здатного вистояти на внутрішньому та зміцнити позиції на зовнішніх ринках, широкомасштабного розвитку співробітництва вітчизняних та зарубіжних підприємств [6, с. 176].

В аналізованому підході також простежується ухил у бік економічного, більшою мірою стратегічного, способу регулювання процесу імпортозаміщення із застосуванням інструменту імплементації іноземного капіталу, техніки та

технологій, досвіду і форм менеджменту, комерційних зв'язків з метою створення спільних виробництв, що в короткостроковій перспективі вигідне (передусім з огляду на налагодження нових відносин і проникнення на ринок) для імпортерів товарів і послуг, але в довгостроковій – для вітчизняних виробників, які, покращуючи ресурсне забезпечення, інтелектуально-кадровий капітал та навички, мають змогу розширити обсяги і номенклатуру виробництва продукції, спрямувати значні її обсяги на внутрішній та зовнішній ринки.

Про складність, комплексність і системність проблеми імпортозаміщення йдеться у працях Г. Ортіної. Науковець зазначає, що основоположним в системі державного регулювання цієї сфери є обрання вірної стратегії, адже досягнення її мети є складним і тривалим процесом, що передбачає не лише надання преференцій для внутрішнього товаровиробника (що навіть у більшій мірі пагубний шлях) чи запровадження низки заходів з обмеження імпорту (що також нерационально з огляду на вільний ринок та конкуренцію), а послідовність дій із забезпечення економічного розвитку і міцних позицій країни на внутрішньому і зовнішньому ринках, що базується на використанні новітніх тенденцій технологічного і суспільного розвитку з використанням високотехнологічного і капіталомісткого виробництва [7, с. 27-28].

Погоджуючись з цими положеннями, можна зауважити, що імпортозаміщення фактично слугує проміжною ціллю (етапом в еволюції розвитку) під час планування модернізації національної економіки. Серед інструментів, застосування яких дає змогу швидше пройти цей шлях, Г. Ортіна виділяє формування та розвиток вертикально інтегрованих компаній, стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, розвиток малого підприємництва та демонополізацію ринків і господарських ресурсів.

Про переваги і недоліки політики імпортозаміщення йдеться й у дослідженні [8, с. 8-9]. Але його особливості проявляються у висновках відносно диференціювання механізмів, інструментів, засобів та заходів державного регулювання залежно від асортиментних груп товарів. Тобто розумна економічна політика держави має водночас забезпечувати і захист національного господарства від зарубіжної експансії, і поступлення в реальний сектор нових технологій, знань і ноу-хау, високотехнологічних товарів.

До інструментів та засобів державного регулювання імпортозаміщення, крім усталених, потрібно відносити стимулювання розвитку сектору засобів праці, інформаційних технологій, матеріально-технічного і ресурсного забезпечення внутрішнього виробництва. Таке переконання базується на положенні, що виробничий комплекс априорі не може розвиватися, тим паче формувати і реалізовувати конкурентний потенціал, без належної і доступної для цього матеріально-технічної та техніко-технологічної бази, фінансово-інвестиційного та ресурсного забезпечення. Додамо, що економіка, для якої проблема імпортозаміщення характерна, скоріше за все обмежена й у власних прогресивних техніці та технологіях. Відповідно, розвиток нових галузей реального сектору обумовлює й потребу в додатковому імпорті нового чи спеціалізованого обладнання. А це знову проблема імпортозалежності, втім вже дещо вищого порядку – менш негативного та більш якісного характеру.

До ефективних інструментів подолання імпортозаміщення важливо віднести регулювання цін товарів на внутрішньому і зовнішньому ринках, активізацію інтелектуальної та інноваційно-інвестиційної діяльності, застосування кластерного підходу (нових форм організації індустріально-інноваційного комплексу на певній території, що включають увесь виробничий цикл від добування сировини до продажу товарів кінцевим споживачам) та формування зон високих технологій, надання повноцінної маркетингово-аналітичної підтримки товаровиробникам. На нашу думку, зазначені інструменти та заходи можуть слугувати істотним доповненням арсеналу засобів державного регулювання імпортозаміщення.

В окремих дослідженнях науковці наголошують на важливості застосування багатьох способів непрямого державного регулювання імпортозаміщення, зокрема на ринку продовольства та споживчих товарів широкого вжитку. Так, це може бути зміна вимог до технології виробництва продукції, яка постається на внутрішній ринок (що призводить до додаткових часових та фінансових витрат імпортерів на переналадження виробництва), у т.ч. їх ускладнення, що призводить до зростання вартості товарів і вирівнювання їх ціни з вітчизняними аналогами, реалізація державних програм здешевлення товарів вітчизняного виробництва для населення, зокрема соціально незахищених та малозабезпечених верств, шляхом розвитку бюджетного споживчого кредитування тощо, обмежень на імпорт товарів з мотивацією гарантування соціальної, продовольчої, екологічної та інших складових безпеки держави. На нашу думку, застосування непрямих підходів до звуження обсягів імпорту має право на існування та може характеризуватися високою ефективністю. Але такі заходи мають застосовуватися лише в короткостроковому періоді та в окремих цільових ринкових сегментах, де вже підготовлені можливості для експансії на внутрішній ринок вітчизняних товарів і необхідно швидко обмежити імпорт та послабити конкурентні позиції товарів, виготовлених не на території держави.

Узагальнимо результати теоретичного аналізу державного регулювання імпортозаміщення на рис. та зауважимо, що важливе значення щодо забезпечення ефективності державного регулювання імпортозаміщення має обрання відповідної стратегії, під яку буде сформована необхідна тактика та обрані найбільш раціональні і дієві важелі та інструменти.

На нашу думку, при надмірному насиченні внутрішнього ринку імпортними товарами та послугами, занепаді вітчизняного виробництва та слабких експортних можливостях реалізовувати політику імпортозаміщення не тільки потрібно, але й необхідно. Причому інструменти та засоби державного регулювання мають бути агресивними і дієвими. Втім, по мірі становлення і розвитку базових видів економічної діяльності, зміцнення їх конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках держава може частково чи повністю переходити на реалізацію стратегії відмови від імпортозаміщення.

Узагальнюючи наведене вище, зазначимо, що державна політика імпортозаміщення може реалізовуватися з дотриманням таких стратегій: поетапного імпортозаміщення, інтенсивної модернізації, випереджального імпортозаміщення, відмови від імпортозаміщення. Усі вони мають переваги і недоліки, сильні та слабкі сторони, ризики і загрози.

Державне регулювання імпортозаміщення – це процес застосування механізмів, інструментів та засобів з переважанням економічного підходу в цілях зміцнення конкурентоспроможності і розвитку вітчизняного виробництва, розвитку внутрішнього ринку та активізації зовнішньо і внутрішньо торговельної посередницької та іншої економічної діяльності, що реалізується із застосуванням:			
Методів	Напрямів	Механізмів	Інструментів та засобів
Адміністративних	Модернізації та розвитку внутрішнього виробництва, підвищення купівельної спроможності та зміни купівельних пріоритетів населення	<ul style="list-style-type: none"> Економічних; організаційних; інституційно-правових; інституційнопроектних; соціально-психологічних; інформаційних 	<ul style="list-style-type: none"> Посилення податкового, тарифного та фіскального навантаження на імпорт; контролю якості та рівня витрат в усіх сферах суспільного відтворення; ускладнення умов технічного регулювання; ускладнення валото обмінних операцій та жорсткий контроль курсу валюти; конвергенції умов функціонування та техніко-технологічного забезпечення внутрішнього виробництва; посилення взаємозв'язків внутрішнього виробничого комплексу з імпортом
Економічних	Тарифного і нетарифного (адміністративного, регуляторного, фіскального, антимонопольного, цінного, ін.) обмеження імпорту		<ul style="list-style-type: none"> реалізації інвестиційно-інноваційних програм в реальному секторі; розвитку вертикально-функціональної інтеграції; інтелектуалізації економіки та активізації співпраці з науково-технічною сферою; диверсифікації асортиментної політики; програмування провідних ланок та точок економічного зростання; покращення фінансово-інвестиційного та ресурсного забезпечення внутрішнього виробництва, розвитку ринку засобів праці; розширення програм інформаційно-маркетингової підтримки вітчизняного виробника
Стратегія реалізації імпорто-замінної політики			

Рис. Поняття, методи, напрями, механізми та інструменти державного регулювання процесу імпортозаміщення

Обрання однієї з них чи певного їх поєднання залежить від поточного стану розвитку національного господарства, ресурсних можливостей держави, розвиненості інфраструктури, тенденцій розвитку світової кон'юнктури. Але очевидний і інший висновок – для успішності реформ потрібно правильно сформувати сукупність застосовуваних у процесі державного регулювання механізмів, інструментів, засобів та заходів і дотримуватися базових принципів, вдало поєднати використання ендегенних та екзогенних факторів розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, державне регулювання імпортозаміщення є економічним процесом, спрямованим на зміцнення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, розвиток внутрішнього ринку та активізацію зовнішньо- і внутрішньо-торгівельної та іншої

економічної діяльності, що реалізується із застосуванням адміністративних та економічних методів задля модернізації і розвитку внутрішнього виробництва, підвищення купівельної спроможності та зміни купівельних пріоритетів населення, тарифного і нетарифного обмеження імпорту.

Напрями подальших наукових досліджень у цій сфері мають стосуватися удосконалення методики оцінювання ефективності системи державного регулювання процесу імпортозаміщення.

Література

1. Кисіль Т.В. Теоретичні засади використання стратегії імпортозаміщення на промислових підприємствах / Т.В. Кисіль // Маркетинг і менеджмент інновацій : Міжнар. наук. журнал. – Суми : Вид-во СумДУ. – 2014. – № 1. – С. 64-71.
2. Ортіна Г. Моделювання розвитку реального сектора економіки як елемент державної антикризової стратегії / Г. Ортіна // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2014. – № 2 (128). – С. 25-29.
3. Макаров А.Н. Импортозамещение как инструмент индустриализации экономики региона: инновационный аспект (на примере Нижегородской области) / А.Н. Макаров // Российский внешнеэкономический вестник : сб. науч. тр. – 2011. – № 5. – С. 36-40.
4. Семенов А.М. Политика импортозамещения в развитии фармацевтической промышленности России : дисс. ... канд. экон. наук по спец. 08.00.05 – "Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – промышленность)" / А.М. Семенов. – М. : ФГБОУ ВПО "Российский университет Дружбы народов". – 2014. – 166 с.
5. Дунаев І.В. Імпортозаміщення в контексті вибору механізмів державної зовнішньоторгівельної політики України / І.В. Дунаев, В.Ю. Бабаєв // Вісник Харківського регіонального інституту державного управління при Президенті України : зб. наук. праць. – Сер.: Державне будівництво. – Харків. – 2012. – № 1. – С. 56-64.
6. Эффективное государственное управление в условиях инновационной экономики: политика инновационного развития : монография / под ред. С.Н. Сильвестрова, И.Н. Рыковой. – М. : Изд.-торг. корп. "Дашков и Ко", 2011. – 302 с.
7. Ортіна Г. Моделювання розвитку реального сектора економіки як елемент державної антикризової стратегії / Г. Ортіна // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2014. – № 2 (128). – С. 25-29.
8. Баранов С.Ф. Импортозамещение в динамике внешней торговли товарами в Российской Федерации / С.Ф. Баранов, Н.Н. Волкова, А.Ф. Лобзова // Экономика и политика : сб. науч. тр. – 2013. – № 7 (104). – С. 7-11.

Цап М.В. Теоретико-методические принципы государственного регулирования импортозамещения

Обоснована актуальность реализации в Украине эффективной политики импортозамещения. Обобщены результаты исследований теоретических основ государственного регулирования процесса импортозамещения. Предоставлено авторское определение понятия импортозамещения. Определены главные методы, направления, механизмы и инструменты государственного регулирования процесса импортозамещения. Указано на особенности их приложения, преимущества, и недостатки. Сделан вывод относительно существенных характеристик и теоретических основ государственного регулирования импортозамещения. Установлены главные элементы организационно-экономического механизма политики импортозамещения и их характеристика, ее временные рамки и этапность реализации.

Ключевые слова: импортозамещение, теоретико-методические основы, государственное регулирование, механизмы и средства, государственная политика.

Tsap M. V. Some Theoretical and Methodical Principles of Import Substitution Government Regulation

The actuality of effective import substitution policy implementation in Ukraine is grounded. The results of import substitution government control process theoretical bases are generalized. The author's determination of import substitution concept is given. Main methods, directions, mechanisms and instruments of government control in import substitution process are certain. The features of their application, advantage, and failings are indicated. The conclusion in relation to essence descriptions and theoretical bases of import substitution government control is done. Staples organizationally economic to the mechanism of import substitution policy and their description, its sentinel scopes and stage of implementation are set.

Key words: import substitution, theoretical and methodical bases, government regulation, mechanisms and facilities, public policy.

УДК 316.422

Проф. Р.І. Тринько, д-р екон. наук, акад. НАН України – Львівський ДУВС; аспір. Г.Б. Невінська – Львівський національний аграрний університет

СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Розкрито економічну сутність категорії "інноваційний розвиток". Виділено найбільш рельєфні відмінності у трактуванні "інновацій" окремими авторами. Наголошено на тому, що більшість авторів основним результатом інноваційного розвитку вважають технічний результат і дуже мало виділяють соціальний аспект цього процесу. Практично одиниці авторів акцентують на екологічних наслідках інновацій. Розкрито позитивні та можливі негативні наслідки інноваційного розвитку, сформульовано найбільш імовірну структуру інноваційного розвитку на перспективу. Запропоновано модель інноваційного розвитку соціалізованого типу. Одним із стримувальних факторів інноваційного розвитку автори вважають економічну нерівність суспільства. Основним шляхом подолання економічної нерівності автори вважають стартову рівність особистостей та ринкові методи відтворення робочої сили.

Ключові слова: сутність інновацій, соціалізація інновацій, стартова рівність, подолання бідності, структурні зміни інновацій.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність як сфера суспільної діяльності людей має свої особливі властивості, оскільки в її результатах відображаються як конкретні матеріальні активи, так і результати у вигляді різноманітних нематеріальних активів. Було б дуже помилковим зводити інноваційну діяльність лише до отримання прибутку. У науковій літературі думка дедалі більшої кількості авторів зводиться до того, що інноваційна діяльність повинна орієнтуватися на технологічний аспект виробництва, економічний, соціальний та екологічний. У світовій господарській системі формується парадигма розвитку та підвищення ефективності суспільного виробництва на основі використання знань та інновацій.

Аналіз останніх наукових публікацій та економічної інформації свідчить про те, що в Україні формування цілісної наукової школи з проблем інноваційного розвитку перебуває у початковій стадії, а окремі дослідження з цього питання не мають системного характеру, недостатньо підтримуються державою. Про це свідчать часті зміни концепції вищої освіти, зволікання з прийняття та імплементацією законодавчих актів, які регулюють наукову та інноваційну діяльність. Певною мірою недостатня увага до інноваційної та наукової діяльності підтверджується тим, що у збірнику "Статистичний щорічник України" (за